

Jacek GADECKI

Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie

jgadecki@agh.edu.pl

Paweł KUBICKI

Uniwersytet Jagielloński

pawel.kubicki@uj.edu.pl

WSTĘP

Prezentowane w tym numerze „Politei” teksty są pokłosiem grupy tematycznej „Polityki, procesy i elity miejskie” zorganizowanej przez nas w dniach 11-14 września 2013 roku w trakcie XV Ogólnopolskiego Zjazdu Socjologicznego w Szczecinie. Celem grupy było zaprezentowanie różnych aspektów procesów i polityk miejskich, współkształtujących współczesną rzeczywistość miast. Do grupy zaprosiliśmy badaczy zainteresowanych tą tematyką, którzy realizowali własne badania nad zmianami polityk i procesów miejskich.

Zależało nam na zidentyfikowaniu i analizie różnych aspektów miejskiej aktywności oraz na dotarciu do perspektyw różnych aktorów odpowiedzialnych i współodpowiedzialnych za kondycję współczesnego miasta. Myśląc o politykach miejskich, pragnęliśmy zadać pytanie o rolę, jaką w ich kreowaniu i przebiegu odgrywają różni aktorzy, w tym szeroko rozumiane miejskie elity. Chcieliśmy także poddać krytycznej analizie dotychczasowy rozwój polskich miast, zwracając szczególną uwagę na fakt, że Polska jako jedno z niewielu państw Unii Europejskiej nie posiadała spójnych polityk miejskich. W końcu marca 2014 roku, gdy prezentowane teksty trafiały do redakcji, opublikowana została robocza wersja „Krajowej Polityki Miejskiej” rozumiana jako: *dokument określający planowane działania administracji rządowej dotyczącej polityki miejskiej, uwzględniający cele i kierunki określone w średniookresowej strategii rozwoju kraju oraz strategii rozwoju regionalnego*¹. Siłą rzeczy prezentowane teksty nie odnoszą się bezpośrednio do dokumentu „Krajowej Polityki Miejskiej”, mamy jednak nadzieję, że staną się one ważnym głosem w dyskusji nad polskimi politykami miejskimi.

¹ Krajowa Polityka Miejska, projekt, wersja I, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa marzec 2014, s. 5.

Elity miejskie, które pojawiły się w tytule naszej sesji, traktowaliśmy możliwie szeroko: myśląc nie tylko tradycyjnie o elitach władzy (lokalnych politykach), ale także o przedstawicielach nowych klas średnich i klasy metropolitalnej – pracujących w centrach biznesowych – po rodzime wersje klas kreatywnych (gentryfikatorów) czy mieszkańców przedmieść. W prezentowanych tekstach obecna jest również perspektywa innych aktorów, często pomijanych bądź marginalizowanych w rozważaniach dotyczących współczesnych polityk miejskich: najemców usuwanych z kamienic, dzieci, których potrzeby często są ignorowane w procesach miejskiego planowania, czy miejskich aktywistów spontanicznie walczących m.in o zachowanie modernistycznego dziedzictwa polskich miast.

Efekty procesów europeizacji w miastach, widoczne w zmianach treści, stylów działania aktorów i w przemianach przestrzeni miejskiej, rodzą pytania o istotę, przebieg oraz charakter tych przemian. Proponowane teksty pozwalają zaobserwować przemiany polityczne o globalnym charakterze w ich głęboko lokalnych odmianach i wersjach. Uznając wagę i konieczność przyjęcia odpowiedniej skali, proponujemy koncentrację na politykach miejskich: to w skali miast, gdzie faktycznie realizowane są i wdrażane projekty polityczno-gospodarcze odwołujące się do haseł wolności gospodarczej czy samorządności. Chcieliśmy uważniej przyjrzeć się m.in. procesom rewitalizacji czy gentryfikacji, które – niczym soczewki – skupiają w sobie skomplikowane społeczno-materialne aspekty przemian współczesnych miast. Pragnęliśmy przedstawić specyfikę konkretnych dzielnic, wskazać na obszary problemowe i podkreślić różne perspektywy po to, by zasygnalizować to, czym są, a może bardziej, czym powinny być, polityki miejskie *made in Poland*.